

Hoofdstuk 1

Door de Heilige Geest bewogen

Midden in de twintigste eeuw heeft de katholieke Kerk een nieuw Pinksteren ervaren waarvan de gevolgen vandaag nog steeds zichtbaar zijn in heel het universum.

Johannes de Doper heeft het voorspeld: *“Hij die na mij komt zal u dopen met de Heilige Geest en met vuur.”* (Mat.3,11)

We hebben zowat overal gebedsgroepen zien ontstaan en vele christenen hebben mogen genieten van een vernieuwing van hun doopselgenade. Wie onder hen kon zeggen de Heilige Geest te hebben ontmoet in eigen persoon? Zij zouden zich vooraf nooit hebben durven voorstellen wat hij in hen kon verwezenlijken.

Er zijn ongetwijfeld nogal wat zaken die storend kunnen overkomen bij de charismatici: zij spreken en zingen op vreemde wijze, hun geestdrift is soms irriterend, sommigen onder hen hebben de verdomde gewoonte om voortdurend uit te roepen: *“De Heer heeft mij gezegd...”*

Nochtans is er, ondanks deze eigenaardigheden en voor sommigen bedenkelijke uitingsvormen, een weg ingeslagen die naar de diepte gaat. Vrij vlug was er sprake van genezing van kwetsuren, genezing van het geheugen, van vergiffenis en van innerlijke genezing. De meest ingrijpende ontdekking bij de katholieken was echter die van de levende Jezus. Hij leeft, de Zoon van de levende God: *“Ik ben de God van Abraham, de God van Izaäk, de God van Jakob. Hij is geen God van doden, maar van levenden.”* (Mat. 22,32)

Deze ontdekking leidde tot een andere die nog ingrijpender was, namelijk dat God zijn kinderen bemint met een heel concrete waarachtige liefde die iemands leven geheel kan omvormen en vullen.

Vanzelfsprekend kunnen wij als beperkte schepselen niet de volheid vatten van deze God die ons meer nabij is als een moeder haar kind. Het feit blijft dat hij van ons nieuwe schepselen wil maken en dat zijn werking ons oneindig te boven gaat en ons altijd zal blijven te boven gaan.

Maar wij willen altijd blijven proberen menselijke verklaringen te zoeken voor wat niet kan worden begrepen, dan door het gebed en het Woord van God, en wat we eenvoudig kunnen ontvangen in ons dagelijks leven.

God wil ons leven doordringen door de werking van de Heilige Geest.

Wat wil hij doen?

Hij wil orde scheppen in ons wezen, hij wil ons herstellen, ons genezen, hij wil ons doen herboren worden: het is zijn diepste verlangen als Schepper.

Men kan die genezing die God wil bewerken van verscheidene kanten benaderen, maar wat alleszins zeker is, - dat is het enige doel dat christenen die hun geloof beleven nastreven -, is *“om te komen tot de volmaakte Man, tot de gehele omvang van de volheid van de Christus.”* (Ef.4,13) *“Laten wij dus geheel toegroeien naar hem die het Hoofd is, de Christus”* (Ef. 4,15), maar wij zullen dat doel niet bereiken dan in het eeuwig leven.

Zich op de weg begeven van de innerlijke genezing, dat is op de eerste plaats de goddelijke pedagogie aanvaarden. Hij wil vandaag zijn kinderen opvoeden en hen doen begrijpen wat het betekent om *“mede-erfgenamen te zijn met Christus”*, hij wil hen binnenleiden in de geheimen van het Koninkrijk. Als hij dat niet zou doen, als hij zich niet zou toeleggen op dit restauratiewerk, zou dat neerkomen op *“nieuwe wijn in oude zakken”* (Mk.2,22)

Omdat ieder van zijn schepselen uniek is in zijn ogen, zal de Heer ook een unieke pedagogie gebruiken voor ieder van hen. Hij zal alles in hun leven herstellen vanaf het moment van de conceptie tot in de volwassenheid. Hij zelf neemt het initiatief tot genezing, wanneer hij dat wil voor ieder die daartoe bereid is. Het belangrijkste is dat hij de draad van onze gehele geschiedenis in zijn hand houdt.

Wij ervaren de grote moeilijkheid om ons door hem te laten doen. Het is niet eenvoudig om zich als mens helemaal te durven overgeven in Gods handen en om hem ten volle aan te nemen. Hij is nochtans onze Schepper en onze Vader en hij draagt zorg voor ons. Hij is echt de enige die ons in de diepte kan herstellen, zonder littekens na te laten die elk ogenblik weer kunnen opgaan.

Wij weten dat de maanden in de moederschoot en de eerste zes levensjaren het meest hun stempel drukken op een mensenleven. Dat spreekt vanzelf! Het kind is een onschuldig en ontvankelijk wezentje, kneedbaar als zachte was. Een kind gelooft alles en verzet zich nergens tegen zolang zijn vertrouwen geen geweld wordt aangedaan en zolang de liefde die men hem toedraagt, niet verraden wordt.

Maar vanaf het moment dat hij op een of andere manier gebruuskeerd wordt, bouwt hij een hele reeks afweermechanismen op en dan registreert hij die gebeurtenissen in zijn levensgeschiedenis op een misvormde manier. Als gevolg daarvan zal hij bij bepaalde gebeurtenissen die hij pijnlijk ervaart, bekoord worden om daarvoor verkeerde motivaties te zoeken en om foutieve keuzen te maken.

Jezus Christus nodigt ons uit om onze persoonlijke levensgeschiedenis te herlezen in zijn licht, en om samen met hem alle pijnlijke gebeurtenissen die ons leven getekend hebben, opnieuw te bekijken. Zij hebben immers onze manier om tegen de werkelijkheid aan te kijken erg beïnvloed: om precies te zijn onze wijze om te zien, te horen, te smaken, om te voelen en gewaar te worden, en ook ons psychisme en geestesleven. Dat is voor ons de enige manier om de waarachtige vrijheid te ervaren van de kinderen Gods.

Het spreekt vanzelf dat alle wegen die tot ware vrede en tot diepe vreugde leiden niet gespaard zullen blijven van moeilijkheden, van weerstanden, van angsten, van verraad en van misstappen.

Wil God ons dan strikken voor hij ons wil toestaan ten volle in zijn licht te komen? Natuurlijk niet! Als er een valstrik lijkt te bestaan, zijn wij zelf degenen die hem hebben opgezet, met ons verstand, met onze wil, ons geheugen en onze emotionaliteit. Al deze vermogens zijn verblind en verlamd als gevolg van de erfzonde en van al wat ons verwond heeft.

De weg van innerlijke genezing die God ons wil doen doorlopen heeft dus niets buitengewoons, maar hij is noodzakelijk voor de diepgang van onze bekering. Ieder christen van deze tijd zou toegang moeten krijgen tot die weg, want het is waarlijk Gods eigen pedagogie die hij gekozen heeft om zijn volk te redden. Dankzij die weg kunnen we reeds in dit leven harmonie ervaren, wederzijdse verstandhouding en aanvaarding van de ander zoals hij is. Aldus zullen we beseffen dat de eeuwigheid van het Koninkrijk voor ons bestemd is.

Hoe verloopt dat gewoonlijk?

Iemand komt in een gebedsgroep en weet niet eens hoe hij moet bidden. Hij weet niets van de kracht van de sacramenten en beleeft geen echt christelijk engagement. Sommigen komen omdat ze horen zeggen hebben dat er genezingen gebeuren. Ze komen uit nieuwsgierigheid eens kijken

en hopen dat het lukt. Zij komen met hun eigen leed en zeggen tegen God: “Gij moet mij genezen.” Dat is manipulatie en zelfs chantage!

Het is waar dat je moet bidden en dat je hem veel moet vragen... maar we weten niet hoe hij zal handelen. Wij weten niet wat hij zal aanraken, niet de wijze waarop en ook niet wanneer. Het enige dat we zeker weten is dat God, alvorens te genezen, onze grondvesten wil verstevigen. Hij wil dat we eerst waarachtig leren bidden, dat we hem loven, dat we zijn Woord beluisteren en dat we radicaal voor hem kiezen.

Hij zal alle tijd nemen om ons volledig te herstellen. Zijn wij niet het meesterwerk van zijn handen? Heeft hij ons niet geschapen met grote nauwgezetheid en liefde? Het volstaat dat we met hem meewerken.

Omdat heel onze genezing in zijn handen ligt, neemt hij zelf het initiatief om een verwonding in onze levensgeschiedenis te kiezen die het eerst aan genezing toe is. Het staat hem vrij om eerst de verwondingen uit onze adolescentie te genezen en dan pas die van in de moederschoot. Hij kan ook beginnen bij onze conceptie om dan meteen over te gaan naar de verwondingen uit ons huwelijksleven.

Deze werking van God in ons leven kan ook een zekere destabilisatie in ons veroorzaken. Belangrijk is dat we trouw blijven aan het gebed en om te kunnen blijven rekenen op de hulp van een broer of een zus die blijft bidden voor onze innerlijke genezing. We kennen goed “de oude mens die ten gronde gaat aan zijn bedrieglijke begeerten”. Maar “de nieuwe mens die naar Gods beeld is geschapen in ware gerechtigheid en heiligheid” (Ef 4,22-24) kennen we nog niet! Het is dat wat ons in verwarring brengt!

De Heer nodigt ons elke dag opnieuw uit tot een waarachtig innerlijk avontuur. Hij nodigt ons uit om datgene aan te nemen dat we nog niet kennen en om ons te openen voor zijn liefde.

Wij zijn zwakke zondaars, maar door op zijn liefde te steunen, zijn we in staat om die zwakheid te aanvaarden, omdat we dan zullen ervaren hebben dat we een Verlosser hebben.

Het is uiteraard niet gemakkelijk om “op uittocht” te gaan zoals de Israëlieten die het land van hun slavernij verlieten om op weg te gaan naar het beloofde Land. Zoals het ook voor ons niet gemakkelijk is om alles achter te laten wat we bezitten of om al onze illusies te laten varen, waarvan we dachten dat die ons geluk zouden uitmaken volgens de waarden van de hedendaagse samenleving zoals: de eeuwige jeugd, schoonheid, rijkdom...

Het overkomt ons wel eens dat we zijn als een gedoofde lamp, dat we vastzitten op een straatje zonder einde, maar de Heer waakt over ons: hij zal ons ter hulp snellen en ons hart veranderen. De Heilige Geest zal zijn licht beginnen afwerpen op die gedeelten van ons leven die verborgen bleven in de duistere lagen van het onderbewustzijn. En dan blijken opeens vele van onze verlangens en onze neigingen de meest stiekeme vijanden te zijn.

Hoe is het mogelijk dat we in die mate gewond zijn geraakt? Het is een feit dat de meeste mensen in de verste verte geen vermoeden hebben van de diepte en de draagwijdte van hun verwondingen. Zij hebben nooit een of andere psychotherapeutische sessie gevolgd. Zij weten wel dat ze ergens onder lijden, maar hebben geen idee hoe ze er vanaf kunnen raken. Soms komen ze na vele omzwervingen in een gebedsgroep terecht, waar de gebedsvorgangers hen voorstellen hun de handen op te leggen.

Het is aldus dat voor ons het avontuur van de innerlijke genezing is begonnen, door de Heer Jezus in gebed te vragen zijn vrede te geven aan deze gewonde mensen die hulp waren komen zoeken in de gebedsgroep.

In het begin hebben we vele lichamelijke genezingen meegemaakt die achteraf medisch bevestigd werden. We wisten toen nog niet dat deze genezingen op de eerste plaats tekens waren dat de

Heer aan het werk wilde zijn.

Maar hij wilde ons dieper binnenleiden in onze bekering en in het geloof, zowel wijzelf als de zieken voor wie wij baden. Deze lichamelijke genezingen waren het vertrekpunt van een ingrijpende transformatie die de Heer aan het voorbereiden was.

Als werkinstrumenten van genezing, beoogden wij in het begin een hele tijd alleen de lichamelijke genezing. Maar wat is er dan gebeurd? De meeste mensen die lichamenlijk genezing waren, kwamen na verloop van tijd niet meer terug en ze gingen niet verder naar de mis. Sommigen kwamen zelfs na een hele tijd weer terug, omdat ze opnieuw ziek geworden waren en nog erger dan voorheen.

Wat was daarvan de oorzaak? Deden wij het verkeerd? De Heer wilde ons nochtans niet ontmoedigen, hij wilde ons ertoe brengen om nog nauwer met hem samen te werken om zijn volk te genezen.

Het is ons toen duidelijk geworden dat we meestal baden voor de genezing van de symptomen van de ziekte of de kwalen, maar niet voor de genezing van de wortels, van de oorzaken ervan.

Waar wilde de Heer ons brengen op deze weg van de innerlijke genezing? Een ding was ons in elk geval duidelijk: dat de weg van genezing lang is en dat hij niet af is, dan bij onze verrijzenis, dan pas zal onze genezing volledig zijn.

Waar de Heer ons wilde toe brengen was de volgende stap: ons verzoenen met ons eigen verleden, helemaal zoals het is geweest, zelfs in die mate dat we hem onze persoonlijke geschiedenis kunnen aanbieden tot zijn verheerlijking.

Dan zal onze genezingsweg nog een hele tijd blijven doorgaan, maar dan zullen we zijn goddelijke pedagogie gaandeweg meer en meer begrijpen en aanvaarden, zoals ook de profeten, de apostelen en de heiligen hebben gedaan. Hij wil van ons zijn volk maken, een volk van heiligen. Hoe meer we beschikbaar zijn voor de werking van de Heilige Geest, hoe meer we ontvankelijk zullen worden voor Gods verlangen over ons.

We hebben het zopas gehad over de noodzaak om op zoek te gaan naar de wortel, naar de eigenlijke oorzaak van elke lichamelijke of andere kwaal om genezing te kunnen vinden. Naar het schijnt zijn 80% van alle functionele ziektes psychosomatisch. We moeten dus kunnen ontdekken in welke mate we zelf verantwoordelijk zijn voor al onze onbewuste keuzes die we gemaakt hebben voor de dood.

Om stilaan in dit soort overwegingen te kunnen groeien, lezen we volgend getuigenis: F. was 24 toen ze naar een genezingsretraite kwam. Ze leed aan een ongeneeslijke spierzwakte, myasthenie. Een woord van kennis zou het begin zijn van haar genezing. “De Heer toont me een klein meisje dat zich verbrandt met kokende olie. De Heer wil haar genezen.”

F. vertelt ons wat er gebeurd was: “Toen ik 1 jaar was, ben ik zwaar verbrand in het aangezicht en ter hoogte van de borst met kokende olie. Godzijdank heb ik in mijn gezicht en in mijn hals geen blijvende letsels overgehouden. Toen ik pas 23 jaar was, hebben de artsen vastgesteld dat ik leed aan een ongeneeslijke spierziekte, myasthenie. Volgens hun diagnose was deze ziekte veroorzaakt door de thymusklier die niet verschrompelde. Die klier situeert zich voor de luchtpijp en is verantwoordelijk voor de groei. In normale omstandigheden verschrompelt die klier vanaf vijftien of zestien jaar. Maar bij mij was dat niet het geval.

In de loop van deze retraite heeft de Heer mij getoond dat mijn ziekte ontstaan is op het ogenblik dat ik verbrand ben door die kokende olie. Ik heb er toen onbewust voor gekozen om niet meer te groeien, opdat ik nooit meer zoiets afschuwelijks zou moeten meemaken.

Er is nog een element waarmee we moeten rekening houden in de goddelijke genezing: de

geopenbaarde antropologie. Sint Paulus vergelijkt de structuur van de mens met een vaas uit klei die het licht bevat van de kennis van God (2Kor 4,6-7). Het lichaam en de ziel zijn die vaas uit klei, en de geest (de mogelijkheid van die vaas om een vloeistof of iets anders te bevatten) is het vermogen om de Heilige Geest binnen te laten.

We kunnen alleen maar met zekerheid bevestigen dat de diepste structuur van ons wezen een absolute eenheid is. Deze drie delen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Door het doopsel worden wij “een nieuwe schepping”, en dat gebeurt opnieuw als we de genade van ons doopsel hernieuwen. Onze vermogens, onze gedragingen en heel onze psychische structuur moeten echter ook vernieuwd worden.

Doorheen de innerlijke genezing wil de Heer gans ons wezen harmoniseren en ons verzoenen met heel onze persoonlijke geschiedenis. Hij doet dat geleidelijk aan, want hij respecteert onze persoonlijkheid, onze opvoeding, onze sociale omgeving enz. Aldus voert hij ons langzaam binnen in het licht van de genade, die ons vertrouwd maakt met onze hemelse Vader.

Bij de innerlijke genezing moeten we ook nog rekening houden met een ander element dat tot de wezenlijke structuur van de mens behoort: het geheugen. Het is het vermogen om de gebeurtenissen die tot onze persoonlijke geschiedenis behoren, op te slaan.

In het algemeen wordt aangenomen dat het geheugen zich in de hersenen bevindt, maar het geheugen zit in ons hele wezen. Het is precies daarom dat innerlijke genezing soms zo moeizaam verloopt. We moeten immers rekening houden met de verschillende niveaus van dat geheugen: het gehoor, het gezicht, de smaak, de geur en de tastzin. In een zelfde kwetsuur kunnen twee of zelfs meer van deze niveaus verwond zijn. Alleen door het volhardend gebed geven we de Heer de gelegenheid ons te genezen.

Die genezing van het geheugen kan erg lang duren. De Heer heeft tijd nodig om ons de genade te geven ons gedrag te veranderen. Pas als we geconfronteerd worden met situaties die onze kwetsuren opnieuw naar de oppervlakte halen, of waarvan de omstandigheden dezelfde reacties zouden teweegbrengen, beseffen we hoe diep de Heer ons aan het genezen is. Lees het getuigenis van M.A.:

Ze had machteloos toegekeken toen haar broertje in het zwembad was gevallen. Zij was verlamd van schrik en om haar spanning kwijt te raken had ze slechts hysterisch gelachen. Toen de moeder dat lachen hoorde, liep ze de tuin in en kon haar zoontje nog net redden van de verdrinkingsdood.

Ze gaf haar een oorvijs en riep dat ze een stout meisje was dat er plezier in had haar broertje te zien verdrinken. De moeder sloot haar op in haar kamer totdat ze oordeelde dat ze er lang genoeg gezeten had om haar straf uit te boeten.

M.A. was op dat ogenblik vijf jaar en haar broertje drie. Ze had een afkeer van water, ze wilde nooit gaan zwemmen en had een grondige hekel aan haar broer.

Toen ze vijfentwintig was, toonde de Heer haar in een genezingsretraite deze wonde die al twintig jaar oud was, samen met het schuldbewustzijn waarmee haar familie haar al die tijd overladen had, en de verwonding van haar visueel, auditief en tactiel geheugen die deze gebeurtenis hadden opgeslagen.

Voor M.A. begon een langdurig gebed voor innerlijke genezing. Na zes maanden had ze opeens tot haar eigen verwondering zin om te gaan zwemmen. Haar verbazing werd nog groter toen ze opeens oog kreeg voor de kwaliteiten van haar broer die ze tevoren nooit had opgemerkt. Aldus begon in haar ook een proces van verzoening.

De genezing in de moederschoot

Er is al veel gesproken en geschreven over de genezing van het geheugen en de herinneringen. Maar het domein van de genezing in de moederschoot is nog eerder onbekend terrein.

Het belang van de ontwikkeling van de foetus in de negen maanden van de zwangerschap is geen nieuwheid meer in de wereld van de geneeskunde en de psychiatrie.

We weten hoezeer het kind alles waarneemt in de moederschoot. Het denkt, het is in staat om te kiezen voor het leven of voor de dood.

In de universiteit van Harvard in Amerika heeft dokter René Van de Carr een prenatale dienst opgericht. Hij is daarmee begonnen, toen een van zijn patiënten hem vertelde dat zij en haar man reeds met hun kindje speelden lang voor de geboorte. Deze ouders tikten zachtjes op bepaalde plaatsen van de buik en het kind gaf van binnenuit respons op die tikjes.

Dokter Van de Carr nam dit verhaal ernstig en begon toen met een hele reeks onderzoeken en experimenten. Tegenwoordig komen er op die afdeling van Harvard al vele zwangere ouders met hun kind in wording!

Ze hebben bv. reeds kunnen aantonen dat deze kinderen blijk geven van een sterke intellectuele ontwikkeling, ze reageren beter, ze zijn minder agressief, ze zijn alerter en socialer ingesteld. Hun ontwikkeling is te vergelijken met die van een tweejarig kind. In heel dat ontwikkelingsproces in de moederschoot, blijkt dus ook het aandeel van de vader van groot belang voor de harmonieuze ontwikkeling van het kind.

Als deze menselijke experimenten al zo heilvol blijken, wat mogen we dan wel niet verwachten als we voor een kind gaan bidden vanaf het moment van zijn ontvangenis?

We kunnen zeggen dat er al vele “charismatische baby’s” zijn die op verbazingwekkende manier ontwikkelen. Bovendien zijn ze uitstekend gezond en opmerkelijk verstandig. Het is misschien alleen wat moeilijk om ermee om te gaan, want hun ouders die zo’n superbaby niet gewoon zijn, gedragen zich zoals gewoonlijk nogal bezitterig en overbeschermend.

Hoe kunnen we volwassenen helpen die zich door het leven slepen, die voortdurend vechten met de bekoring er een eind aan te maken, die het leven verwerpen of die voortdurend noodgedwongen hun woede onderdrukken omdat ze zich verplicht voelen verder te leven?

Er moet een begin worden gemaakt met een lange weg van gebed en we moeten de Heer vragen te tonen welke gebeurtenis in de moederschoot aan de oorsprong ligt van dat doodsverlangen.

God heeft de mens tot medeschepper gemaakt, maar zoals bij alle andere gaven van God, is de mens niet in staat de waarde van elk van die gaven naar waarde te schatten. Hij eigent zich die gave toe en hindert aldus Gods plan.

We moeten ons er weer van bewust worden dat God ons de verantwoordelijkheid heeft gegeven om te mogen meewerken met zijn scheppingsdaad. Aldus zullen er gezonde baby’s ontvangen worden, boordevol leven. Hun emotionaliteit zal dan niet gewond zijn als gevolg van een verwerping, van alcoholisme, van drugs, van geweld of van een mislukte abortus.

Vanaf het moment van onze ontvangenis, zijn we geconditioneerd door talrijke uiterlijke invloeden. De hartslag van de moeder is als een fontein van leven voor het kind. Het maakt alle verlangens van de moeder tot de zijne, al haar gedachten, maar het assimileert ook al wat in haar is aan verwerping, bezitterigheid, angst, vrees enz.

Al deze invloeden laten hun sporen na op de christelijke vrijheid waarover we beschikken vanaf de eerste ogenblikken van ons bestaan in de moederschoot.

De keuzes die we maken zijn heel reëel, zelfs al is ons bewustzijn op dat moment nog in een zeer

primair stadium.

We leggen hier ter verduidelijking het getuigenis voor van E.:

De moeder van E. gebruikte een volgens haar gynaecoloog erg betrouwbaar anticonceptiemiddel. Nochtans kwam de bevruchting toch tot stand en E. haar geboorte werd dan ook beschouwd als een “ongeluk”, een soort donderslag bij heldere hemel, die al de vooruitzichten van haar ouders hopeloos in de war stuurde.

E. begon te groeien in de moederschoot als een ongewenst kind, ze werd alleen getolereerd. Haar moeder voelde zichzelf slachtoffer, ze onderging de geboorte van dit kind als een soort vervloeking. Ze had op dat ogenblik al twee kinderen van zeven en vijf jaar oud. Zij en haar man wilden er geen meer.

Hoe reageert dan zo'n klein wezentje in de moederschoot? Hij gebruikt geweld: hij wordt verworpen, hij zal dus op zijn beurt ook verwerpen. Eerst zal hij weigeren geboren te worden, want hij voelt zich bedreigd. Hij zal bijvoorbeeld geboren worden met de navelstreng om de hals. Alleen de behendigheid en de vaardigheid van de gynaecoloog zullen hem dan kunnen redden. Na de geboorte zal zo'n kind zijn omgeving niet gemakkelijk maken.

Onmiddellijk na de geboorte weigert E. de borst: onmiskenbaar teken dat het kind zich verworpen voelt.

Dit is een typisch voorbeeld van wat we “de verwonding van het niet-zijn noemen”. Dit kind is niet alleen verworpen, en het weigert niet alleen het voedsel om te blijven leven, maar het geeft ook blijk van zijn weigering om te leven.

Mensen die lijden aan deze verwonding hebben eerst en vooral een probleem tegenover God. Het is tegen Hem dat ze vechten. Ze vragen hem onophoudelijk: “Waarom hebt ge mij geschapen? Ik heb u toch niet gevraagd te mogen leven?” Heel hun leven zoeken ze een reden om te leven, zij hebben op zich geen identiteit, ze voelen zich nergens thuis: ze zijn vaak agressief en verwerpen alles en iedereen uit schrik opnieuw verworpen te worden.

In elke verwerping, elke kwetsuur van in de moederschoot is het onze christelijke vrijheid die op het spel staat. In het volgende hoofdstuk gaan we proberen te ontdekken wat dat precies betekent.